KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 28.9.2026 r.
COM(2026) 508 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie dostępności na rynku unijnym ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, zwierząt ekologicznych oraz ekologicznej paszy białkowej zgodnie z art. 53 ust. 7 rozporządzenia (UE) 2018/848

{SWD(2026) 284 final}

1. Wprowadzenie

W niniejszym sprawozdaniu przeanalizowano dostępność na rynku UE ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, zwierząt ekologicznych, w tym młodych kur, oraz ekologicznej paszy białkowej przeznaczonej do żywienia drobiu i świń. Sprawozdanie przyjmuje się zgodnie z art. 53 ust. 7 rozporządzenia (UE) 2018/848 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych („rozporządzenie w sprawie produkcji ekologicznej")[1], które obowiązuje od dnia 1 stycznia 2022 r.

Współprawodawcy zwrócili się o sporządzenie niniejszego sprawozdania w związku ze stopniowym wycofywaniem odstępstw od stosowania nieekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, nieekologicznie chowanego drobiu, nieekologicznych zwierząt gospodarskich do celów rozrodu, a także nieekologicznych pasz białkowych dla drobiu i świń. Pięć lat od daty wejścia w życie rozporządzenia w sprawie produkcji ekologicznej zwrócono się do Komisji o „przeanalizowanie kwestii dostępności takiego materiału w postaci ekologicznej na unijnym rynku na podstawie danych dotyczących dostępności materiału ekologicznego zebranych za pośrednictwem bazy danych i systemów ustanowionych przez państwa członkowskie". Sprawozdanie powinno dotyczyć dostępności tych materiałów oraz przyczyn ewentualnego ograniczonego dostępu podmiotów prowadzących produkcję ekologiczną do takich materiałów.

Przy sporządzaniu sprawozdania Komisja uwzględniła dane zebrane zgodnie z art. 26 rozporządzenia w sprawie produkcji ekologicznej oraz informacje na temat odstępstw i zezwoleń, o których mowa w art. 53 ust. 6, w następujący sposób:

a) informacje dostarczone do bazy danych o materiale przeznaczonym do reprodukcji roślin, o której mowa w art. 26 ust. 1, oraz do systemów gromadzenia danych o zwierzętach, o których to systemach mowa w art. 26 ust. 2, a także, w stosownych przypadkach, do systemów gromadzenia danych o młodych kurach, o których to systemach mowa w art. 26 ust. 3;

b) informacje na temat odstępstw przyznanych w odniesieniu do materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin zgodnie z częścią I pkt 1.8.5 załącznika II oraz częścią II pkt 1.3.4.3 i 1.3.4.4 załącznika II oraz

c) informacje na temat dostępności na rynku unijnym ekologicznych pasz białkowych dla drobiu i świń oraz na temat zezwoleń na stosowanie nieekologicznych pasz białkowych dla młodych świń i drobiu przyznanych odpowiednio zgodnie z częścią II pkt 1.9.3.1 lit. c) i pkt 1.9.4.2 lit. c) załącznika II.

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (Dz.U. L 150 z 14.6.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/2025-03-25/oj).

Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/464[2] wprowadzono ponadto wymogi dotyczące przekazywania danych przez państwa członkowskie, a w latach 2023–2025 stopniowo stosowano wzory dostępne za pośrednictwem systemu informatycznego rolnictwa ekologicznego (OFIS). Rozbieżności w danych przekazanych przez państwa członkowskie w ciągu trzech lat zmniejszają jednak solidność analizy statystycznej. W towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji przedstawiono dane państw członkowskich za lata 2022–2024[3].

2. Ekologiczny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin

Aby promować rozwój ekologicznych zabiegów rozmnożeniowych, w rozporządzeniu w sprawie produkcji ekologicznej wprowadzono nowe przepisy dotyczące ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin poprzez zdefiniowanie ekologicznych odmian i ekologicznego materiału heterogenicznego, które nadają się do produkcji ekologicznej. Zniesiono również odstępstwa dotyczące stosowania nieekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin (31 grudnia 2036 r.)[4].

Duża różnorodność materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin ma zasadnicze znaczenie dla rolnictwa ekologicznego, aby zapewnić niezbędne dostosowanie do różnych presji i warunków, a z drugiej strony produkcja z wykorzystaniem ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin jest trudniejsza technicznie od produkcji konwencjonalnej ze względu na ograniczone stosowanie pestycydów i nawozów (dokument roboczy służb Komisji, sekcja I.7).

Zakres baz danych służących do gromadzenia informacji na temat dostępności ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin (które to bazy zostały utworzone na podstawie uprzednio obowiązujących ram prawnych regulujących produkcję ekologiczną, w szczególności rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2009[5]) rozszerzono z nasion i sadzeniaków ziemniaków na wszystkie rodzaje wegetatywnego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie produkcji ekologicznej rolnicy ekologiczni muszą stosować ekologiczny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin[6]. Wyłącznie w przypadku gdy oficjalne dane wskazują, że podmiot nie może zaspokoić potrzeb

[2] Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/464 z dnia 26 marca 2020 r. ustanawiające szczegółowe zasady dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848, w odniesieniu do dokumentów niezbędnych w celu uznania z mocą wsteczną okresów do celów konwersji, produkcji produktów ekologicznych oraz informacji, które mają być dostarczane przez państwa członkowskie (Dz.U. L 98 z 31.3.2020, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2020/464/oj).

[3] Ponieważ termin na przedstawienie sprawozdania Parlamentowi Europejskiemu i Radzie upływa 31 grudnia 2026 r., nie uwzględniono informacji przesłanych przez państwa członkowskie do czerwca 2026 r.

[4] Dalsze informacje: dokument roboczy służb Komisji, sekcja I.7.

[5] Rozporządzenie Komisji (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli (Dz.U. L 250 z 18.9.2008, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/889/oj).

[6] Część I pkt 1.8.1 i 1.8.3 załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848.

z wykorzystaniem dostępnych na rynku ilości takiego materiału w okresie konwersji[7], właściwe organy krajowe mogą przyznać odstępstwa dotyczące stosowania nieekologicznego materiału na określonych warunkach. Zgodnie z częścią I pkt 1.8.5.6 załącznika II do rozporządzenia w sprawie produkcji ekologicznej właściwe organy krajowe muszą utworzyć urzędowy wykaz gatunków, podgatunków lub odmian, w odniesieniu do których ekologiczny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin i materiał przeznaczony do reprodukcji roślin w okresie konwersji jest dostępny w wystarczającej ilości („wykaz kategorii I"). W przypadku poważnego braku ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin właściwe organy krajowe mogą przyznawać ogólne roczne odstępstwa zamiast odstępstw indywidualnych w odniesieniu do wykazu gatunków, podgatunków lub odmian[8].

Ponieważ informacje na temat dostępnego na rynku ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin i materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji umożliwiają rolnikom ubieganie się o odstępstwa w przypadku niewystarczającej podaży, powszechny dostęp do tych informacji ma zasadnicze znaczenie.

Niestety ze zgromadzonych informacji i przeprowadzonych specjalnych badań[9] wynika, że postępy w tej dziedzinie są niewielkie: 17 państw członkowskich posiada pewien rodzaj interaktywnych baz danych z funkcjami badania dostępności materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin dla określonych upraw, natomiast pozostałe państwa zdecydowały się na tabele statyczne (dokument roboczy służb Komisji, sekcja I.8). Ze względu na niedawne zmiany regulacyjne państwa członkowskie dostosowały poprzednie systemy, aby umożliwić podmiotom dobrowolne podawanie do wiadomości publicznej informacji na temat ich produkcji ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin lub materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji[10]. Krajowe bazy danych mają zasadnicze znaczenie, jeżeli chodzi o promowanie stosowania ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin lub materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji oraz wspieranie elektronicznego przetwarzania odstępstw, i powinny być w pełni funkcjonalne[11].

---

[7] Art. 10 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2018/848 stanowi, że materiał przeznaczony do reprodukcji roślin w okresie konwersji można wprowadzać do obrotu jako taki, jeżeli zachowano okres konwersji wynoszący co najmniej 12 miesięcy.

[8] Część I pkt 1.8.5.7 załącznika II do rozporządzenia w sprawie produkcji ekologicznej.

[9] *The State of Organic Seed in Europe*, https://www.liveseed.eu/wp-content/uploads/2019/12/FNL-FNL-Web-Interactive-NOV19-Booklet2-LIVESEED_web.pdf.

[10] Bazę danych OrganicXseeds FiBL, która działa od ponad 10 lat, rozszerzono ostatnio o wszystkie formy materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, a także dodano różne nowe funkcje – obecnie korzysta z niej osiem państw członkowskich. W ramach projektu Liveseed utworzono również europejską bazę danych integrującą krajowe bazy danych (European Router Database), aby umożliwić dostawcom i podmiotom oferowanie i wyszukiwanie ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin we wszystkich państwach członkowskich, a także w Zjednoczonym Królestwie, Islandii i Szwajcarii – unijna baza danych nasion ekologicznych – LIVESEEDING.

[11] Z publikacji Solfanelli, F., Ozturk, E., Dudinskaya, E.C., Mandolesi, S., Orsini, S., Messmer, M., Naspetti, S., Schaefer, F., Winter, E., Zanoli, R., „Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques", *Sustainability*, 2022, 14, 10761. https://doi.org/10.3390/su141710761: „Wyniki funkcjonalności analizy bazy danych nasion ekologicznych i niedawnego badania przeprowadzonego wśród rolników ekologicznych w UE i Szwajcarii potwierdzają ogólne oczekiwanie, że wyższy współczynnik stosowania

2.1. Analizy danych krajowych zgłoszonych zgodnie z art. 53 ust. 6 rozporządzenia (UE) 2018/848

W dokumencie roboczym służb Komisji przedstawiono przegląd krajowych danych dotyczących dostępności materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, a także odstępstw indywidualnych i ogólnych, w podziale na grupy upraw głównych[12]. Wyniki przedstawiono w podziale na poszczególne państwa członkowskie, a w niektórych przypadkach pogrupowano je również w cztery główne obszary geograficzne[13].

2.1.1. Dostępność ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin i materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji

Większość państw członkowskich przekazała jedynie informacje jakościowe – wymieniono gatunki i odmiany, w odniesieniu do których do ich krajowych baz danych włączono ekologiczny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin i materiał przeznaczony do reprodukcji roślin w okresie konwersji. Tylko cztery państwa członkowskie przekazywały co roku dane ilościowe dotyczące dużej liczby gatunków roślin uprawnych (dokument roboczy służb Komisji, sekcja I.1.1).

Podmioty mogą dobrowolnie[14] korzystać z systemów, ale kilka państw członkowskich wskazało, że niektórzy dostawcy uważają dane ilościowe za szczególnie chronione informacje handlowe.

W przypadku niektórych gatunków ekologiczny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin można produkować we własnym zakresie lub nabywać w drodze bezpośrednich ustaleń między rolnikami a dostawcami: nasiona z rozmnożeń własnych stanowią bowiem w przypadku niektórych upraw (zboża) wysoki odsetek[15].

Dostępne są pewne analizy odmian w podziale na grupy upraw (dokument roboczy służb Komisji, sekcja I.1.3), które stanowią wskaźnik wykorzystania baz danych. 12 państw członkowskich przekazało wyczerpujące dane dotyczące świeżych warzyw, zbóż i pszenicy, natomiast 11 zgłosiło jedynie niewielką liczbę upraw i odmian, a pięć zgłosiło dane tylko za jeden rok lub nie przekazało ich wcale.

---

nasion ekologicznych występuje w państwach, w których istnieje dobrze funkcjonująca baza danych nasion ekologicznych z dobrze rozwiniętym sektorem nasion".

[12] Zboża, gatunki pszenicy, warzywa, nasiona roślin strączkowych, nasiona oleiste, uprawy przemysłowe, aromatyczne zioła i przyprawy, owoce, winogrona, oliwki, rośliny ozdobne, gatunki roślin pastewnych i ich mieszanki (dokument roboczy służb Komisji, sekcje I.3 i I.4.2).

[13] Państwa członkowskie położone w centrum Unii: BE, CZ, DE, FR, LU, NL, AT – wschodnie państwa członkowskie UE: BG, LT, HU, PL, RO, SK – północne państwa członkowskie UE: DK, EE, IE, LV, FI, SE – południowe państwa członkowskie UE: EL, ES, HR, IT, CY, MT, PT, SI.

[14] Z niedawnego badania Liveseeding wynika, że jedynie 49 % ze 140 respondentów będących producentami ekologicznymi oferuje nasiona ekologiczne za pośrednictwem krajowych baz danych w UE – „Insights into the opportunities and bottlenecks in organic seed and plant breeding sector" – 13 lutego 2023 r.: prezentacja LiveSeeding.

[15] „Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques", *Sustainability*, 2022, 14, 10761, https://doi.org/10.3390/su141710761.

Wskaźnikiem poprawy dostępności ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin i materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji jest istnienie oficjalnego „wykazu I kategorii", który państwa członkowskie mogą również wykorzystywać do zniesienia odstępstw, zgodnie ze zmianami podaży na rynku. Tylko 12 państw członkowskich utworzyło „wykaz kategorii I", w którym liczba upraw waha się od 1 do 90 i obejmuje głównie zboża (pszenicę) i rośliny pastewne (dokument roboczy służb Komisji, sekcja I.2).

2.1.2. Odstępstwa na podstawie części I pkt 1.8.5 załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848

Właściwe organy krajowe mogą przyznać ogólne lub indywidualne odstępstwa[16] dotyczące stosowania nieekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w produkcji ekologicznej.

Indywidualne odstępstwa można przyznawać zgodnie z warunkami określonymi w części I pkt 1.8.5.1 załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848 wyłącznie w następujących przypadkach:

„a) jeżeli żadna odmiana gatunku, którą chce uzyskać podmiot, nie jest zarejestrowana w bazie danych, o której mowa w art. 26 ust. 1, lub systemie, o którym mowa w art. 26 ust. 2;

b) jeżeli żaden podmiot, który wprowadza do obrotu materiał przeznaczony do reprodukcji roślin, nie jest w stanie dostarczyć odpowiedniego, ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin lub materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji, lub materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin dopuszczonego zgodnie z pkt 1.8.6 w terminie pozwalającym na siew lub sadzenie, pod warunkiem że użytkownik zamówił materiał przeznaczony do reprodukcji roślin w rozsądnym czasie umożliwiającym przygotowanie i dostawę ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin lub materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji, lub materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin dopuszczonego zgodnie z pkt 1.8.6;

c) jeżeli odmiana, którą chce uzyskać podmiot, nie jest zarejestrowana jako ekologiczny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin lub materiał przeznaczony do reprodukcji roślin w okresie konwersji, lub materiał przeznaczony do reprodukcji roślin dopuszczony zgodnie z pkt 1.8.6 w bazie danych, o której mowa w art. 26 ust. 1, lub w systemach, o których mowa w art. 26 ust. 2, zaś podmiot jest w stanie wykazać, że żadna z zarejestrowanych alternatywnych odmian tego samego gatunku nie jest właściwa – w szczególności pod względem warunków agronomicznych i glebowo-klimatycznych oraz niezbędnych właściwości technologicznych – do produkcji, którą planuje się uzyskać;

d) jeżeli uzasadnione jest stosowanie takiego materiału do badań, prób polowych wykonywanych na niewielką skalę, w celu zachowania odmian lub na potrzeby innowacji produktowej, po udzieleniu zgody przez właściwy organ zainteresowanego państwa członkowskiego".

[16] Odstępstwa należy przyznawać zgodnie z wymogami określonymi w części I pkt 1.8.5.1–1.8.5.7 załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848.

Większość państw członkowskich przekazała dane dotyczące sytuacji opisanej w lit. c) powyżej (dokument roboczy służb Komisji, sekcja I.4.1). W kilku innych państwach członkowskich[17] występuje przede wszystkim sytuacja opisana w lit. a) powyżej, co wskazuje na całkowity brak ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin lub materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji.

Indywidualne odstępstwa wykazują dużą różnorodność geograficzną, przy czym większość z nich dotyczy świeżych warzyw, zbóż i gatunków roślin pastewnych (dokument roboczy służb Komisji, sekcje I.4 i I.6).

Jeżeli chodzi o ogólne odstępstwa, 15 państw członkowskich przedstawiło informacje ilościowe (ale nie wszystkie za trzy lata), a sześć państw członkowskich wskazało, że w ogóle nie stosuje systemu odstępstw ogólnych[18]. Pięć państw członkowskich[19] nie przedstawiło żadnych informacji na temat odstępstw ogólnych.

Na tej podstawie dokonano wstępnej oceny danych ilościowych w odniesieniu do zbóż i pszenicy i wykazano wzrost stosowania odstępstw ogólnych (dokument roboczy służb Komisji, sekcja I.5).

W sekcji I.3 dokumentu roboczego służb Komisji wykazano, że odstępstwa ogólne mogą dotyczyć setek gatunków w niektórych państwach członkowskich (w przypadku uwzględnienia roślin ozdobnych), podczas gdy w innych ograniczają się do kilkudziesięciu gatunków (głównie roślin pastewnych, zbóż, warzyw, winorośli i upraw owoców).

3. Zwierzęta ekologiczne, w tym młode kury

Zwierzęta ekologiczne muszą urodzić się lub wylęgnąć się i być chowane w ekologicznych jednostkach produkcyjnych[20].

Ekologiczna produkcja zwierzęca boryka się jednak z brakiem zwierząt chowanych metodami ekologicznymi do celów zakładania lub odnawiania stad. W rozporządzeniu w sprawie produkcji ekologicznej przewidziano nowy system odstępstw oparty na zgromadzonych przez państwa członkowskie informacjach na temat dostępności zwierząt ekologicznych.

System umożliwia również podmiotom wprowadzającym do obrotu zwierzęta ekologiczne dobrowolne i bezpłatne podawanie do wiadomości publicznej informacji o posiadanych przez nie zasobach wraz z ich nazwami i danymi kontaktowymi[21].

Jeżeli zgromadzone dane wskazują, że popyt na zwierzęta ekologiczne nie może zostać zaspokojony, właściwe organy krajowe mogą zezwolić na wprowadzenie zwierząt

[17] BG, CY, CZ, HR, HU, IE, LV, LT, PL, PT, SK, RO.
[18] BG, CY, HR, MT, PL, SI.
[19] IE, EL, CZ, HU, RO.
[20] Część II pkt 1.3.1 załącznika I do rozporządzenia (UE) 2018/848.
[21] Może zostać przyznane odstępstwo dotyczące zwierząt zgodnie z częścią II pkt 1.3.4.4 załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848.

nieekologicznych do ekologicznej jednostki produkcyjnej do 31 grudnia 2036 r., z zastrzeżeniem spełnienia rygorystycznych warunków[22].

W przypadku młodych kur państwa członkowskie mogą dobrowolnie utworzyć taki system[23], a właściwe organy krajowe mogą zezwolić na wprowadzenie drobiu chowanego nieekologicznie do ekologicznej jednostki produkcji drobiu, pod warunkiem, że młode kury przeznaczone do produkcji jaj i mięsa są w wieku poniżej trzech dni, w przypadku gdy stado jest tworzone po raz pierwszy lub jest odnawiane, lub odbudowywane.

W niniejszym sprawozdaniu przeanalizowano na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie dostępność zwierząt ekologicznych w UE, w tym młodych kur, a także odstępstwa przyznane w celu wprowadzenia zwierząt nieekologicznych.

3.1. Analiza informacji otrzymanych od państw członkowskich na temat dostępności zwierząt ekologicznych

Utworzenie systemów dotyczących dostępności zwierząt ekologicznych jest obowiązkowe dla państw członkowskich dopiero od 1 stycznia 2022 r. W latach 2023–2025 wzrosła liczba państw członkowskich posiadających działające systemy dotyczące dostępności zwierząt ekologicznych. W niniejszym sprawozdaniu przedstawiono stan prac nad istniejącymi systemami do czerwca 2025 r., kiedy to 25 państw członkowskich przesłało linki do baz danych (dokument roboczy służb Komisji, sekcja II.1). Bazy te są dostępne pod adresem https://ec.europa.eu/agriculture/ofis_public/national-databases.html.

Ponieważ korzystanie z systemu nie jest obowiązkowe dla dostawców zwierząt ekologicznych, dane przesyłane przez państwa członkowskie są bardzo zróżnicowane i często niekompletne, w związku z czym w niniejszym sprawozdaniu nie można przedstawić skonsolidowanych danych liczbowych na poziomie UE.

3.2. Analiza informacji otrzymanych od państw członkowskich na temat dostępności ekologicznych młodych kur

Gromadzenie informacji na temat dostępności ekologicznych młodych kur przez państwa członkowskie jest nieobowiązkowe. Do tej pory państwa członkowskie nie utworzyły takich systemów, aby gromadzić informacje. Państwa członkowskie wyjaśniają to faktem, że większość podmiotów ekologicznych zamawia potrzebne młode kury bezpośrednio z rynku.

3.3. Analiza informacji otrzymanych od państw członkowskich na temat odstępstw przyznanych w celu wprowadzenia zwierząt nieekologicznych

Wszystkie państwa członkowskie przesłały dane za trzy lata. W przypadku kilku państw członkowskich były one jednak niekompletne lub niespójne z roku na rok. Jakość danych

[22] Część II pkt 1.3.4.4.1–1.3.4.4.4 załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848.
[23] Art. 26 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2018/848.

poprawiła się w latach 2023–2025, ale nadal nie można ich zagregować w odniesieniu do 27 państw członkowskich.

Z analizy jakościowej wynika, że w większości państw członkowskich przyznano odstępstwa w celu wprowadzenia zwierząt nieekologicznych w odniesieniu do bydła, koniowatych, owiec, kóz i świń (dokument roboczy służb Komisji, sekcja II.3).

3.4. Analiza informacji otrzymanych od państw członkowskich na temat odstępstw przyznanych w celu wprowadzenia nieekologicznych młodych kur

Większość państw członkowskich przekazała niekompletne informacje lub nie przekazała ich wcale. Z analizy jakościowej dotyczącej nieekologicznych młodych kur wynika, że kilka państw członkowskich stosowało odstępstwa w 2022 r. i przestało przekazywać dane w latach 2023 i 2024 (dokument roboczy służb Komisji, sekcja II.4).

Zgodnie z informacjami otrzymanymi od Europejskiego Stowarzyszenia Drobiu (ERPA), sytuacja w zakresie podaży ekologicznych młodych kur pozostaje napięta. Większość hodowli stad rodzicielskich koncentruje się na produkcji konwencjonalnej i tylko w niewielkim stopniu na produkcji ekologicznej, w przypadku której (i) wymogi dotyczące pomieszczeń dla zwierząt wymuszają inwestycję na dużą skalę oraz (ii) dostęp do obszarów na otwartej przestrzeni zwiększa zagrożenie dla zdrowia zwierząt rodzicielskich. Zniesienie odstępstw dotyczących wprowadzania nieekologicznych młodych kur miałoby szczególnie duży wpływ na produkcję wolno rosnących linii drobiu.

4. Ekologiczna pasza białkowa

4.1 Wprowadzenie

Zwierzęta ekologiczne należy karmić paszami ekologicznymi lub paszami w okresie konwersji, które zaspokajają ich potrzeby żywieniowe i pochodzą przede wszystkim z gospodarstw, w których zwierzęta są utrzymywane, lub z innych gospodarstw w regionie[24].

Konkurencja w zakresie ekologicznej paszy białkowej jest silna, ponieważ w produkcji ekologiczne zabronione jest stosowanie syntetycznych aminokwasów[25]. Młode świnie i drób mają szczególne potrzeby dietetyczne w zakresie aminokwasów, głównie ze względu na wzrost i dobrostan, których to potrzeb mogą istniejące ekologiczne źródła białka mogą nie zaspokoić[26].

Niewystarczająca podaż produktów ekologicznych stanowi problem od czasu poprzednich ram prawnych regulujących ekologiczną produkcję świń i drobiu[27]. W związku z tym, gdy rolnicy nie są w stanie pozyskać niezbędnej paszy białkowej z produkcji ekologicznej, a właściwy organ

[24] Część II pkt 1.4.1 lit. a) i b) załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848.
[25] Część II pkt 1.4.1 lit. f) załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848.
[26] „Recent advances in protein and amino acid nutritional dynamics in relation to performance, health, welfare, and cost of production", ScienceDirect.
[27] Art. 43 rozporządzenia Komisji (WE) nr 889/2008.

krajowy potwierdził, że ekologiczna pasza białkowa nie jest dostępna w wystarczającej ilości, zezwala się na stosowanie nieekologicznej paszy białkowej produkowanej lub przygotowywanej bez rozpuszczalników chemicznych i pod warunkiem że odsetek określonych związków białka nie przekracza 5 % w okresie 12 miesięcy w przypadku prosiąt o masie do 35 kg i młodego drobiu. Zezwolenia te można przyznawać do 31 grudnia 2026 r.[28]

Państwa członkowskie przedstawiły informacje na temat dostępności ekologicznych pasz białkowych dla drobiu i świń na rynku UE, a także informacje na temat zezwoleń przyznanych zgodnie z częścią II pkt 1.9.3.1 lit. c) i pkt 1.9.4.2 lit. c) załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848.

Na podstawie tych informacji w niniejszym sprawozdaniu przeanalizowano dostępność ekologicznej paszy białkowej w UE oraz przyznane zezwolenia na stosowanie nieekologicznej paszy białkowej w maksymalnej ilości 5 % w przypadku młodych świń i młodego drobiu[29].

4.2 Analiza informacji otrzymanych od państw członkowskich na temat dostępności ekologicznej paszy białkowej dla świń i drobiu

W sekcjach III.3 i III.4 dokumentu roboczego służb Komisji przedstawiono podsumowanie otrzymanych informacji na temat dostępności ekologicznej paszy białkowej dla świń i drobiu.

Chociaż jakość danych poprawiła się w latach 2022–2024, znaczna liczba państw członkowskich nie zgłosiła danych liczbowych dotyczących ilości ekologicznego materiału paszowego wykorzystywanego jako źródło określonych białek, wprowadzonego do obrotu na rynku krajowym dla świń lub drobiu w 2024 r.

W 2024 r. tylko 11 i 13 państw członkowskich przedstawiło dane ilościowe dotyczące ekologicznego materiału paszowego wykorzystywanego jako źródło określonych białek, wprowadzonego do obrotu na ich rynku krajowym odpowiednio w odniesieniu do świń i drobiu. Kilka państw członkowskich przeprowadziło badania wśród podmiotów produkujących pasze, aby zgromadzić te dane.

W sekcji III.2 dokumentu roboczego służb Komisji przedstawiono wykaz rodzajów ekologicznej i nieekologicznej paszy białkowej wykorzystywanej do karmienia świń i drobiu.

W sekcji II.5 dokumentu roboczego służb Komisji przedstawiono przegląd tego, jakie zwierzęta uznaje się za „młody drób” w poszczególnych państwach członkowskich.

Komisja przeprowadziła analizę jakościową danych, która wykazała, co następuje:

- źródła zarówno ekologicznej, jak i nieekologicznej paszy białkowej dla młodych świń i drobiu są bardzo podobne i oba gatunki konkurują o te same zasoby;
- państwa członkowskie udzielają ogólnych, a nie indywidualnych zezwoleń na stosowanie nieekologicznych pasz białkowych dla świń i wydaje się, że nie mają szczegółowych informacji na temat liczby gospodarstw chowu świń korzystających z tych zezwoleń (większość z nich nie przedstawiła szacunkowej liczby certyfikowanych ekologicznych producentów świń z prosiętami o wadze równej lub mniejszej niż 35 kg);

[28] Część II pkt 1.9.3.1 lit. c) i pkt 1.9.4.2 lit. c) załącznika II do rozporządzenia (UE) 2018/848.
[29] Art. 53 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2018/848.

- państwa członkowskie udzielają ogólnych, a nie indywidualnych zezwoleń na stosowanie nieekologicznych pasz białkowych dla młodego drobiu i różnie rozumieją znaczenie terminu „młody drób”;
- większość certyfikowanych ekologicznych gospodarstw chowu świń i drobiu korzysta z zezwoleń.

5. Wnioski

W ciągu ostatnich kilku lat jakość informacji przekazywanych przez państwa członkowskie na tematy poruszone w niniejszym sprawozdaniu uległa poprawie. Na podstawie udostępnionych informacji nie jest jednak możliwe wyciągnięcie ostatecznych wniosków na temat poziomu podaży materiałów organicznych uwzględnionych w niniejszym sprawozdaniu, stosowania ogólnych i indywidualnych odstępstw przyznanych przez państwa członkowskie oraz, co ważniejsze, rozwoju sytuacji w kierunku lepiej zaopatrzonego rynku tych kluczowych środków produkcji.

Państwa członkowskie utworzyły systemy, w ramach których podmioty wprowadzające do obrotu ekologiczny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin, materiał przeznaczony do reprodukcji roślin w okresie konwersji lub zwierzęta ekologiczne mogą, na zasadzie dobrowolności, podawać do wiadomości publicznej szczegółowe informacje na temat produktów zgodnie z art. 26 rozporządzenia w sprawie produkcji ekologicznej. Chociaż systemy te są pomocne, nie zawsze są w pełni operacyjne, a podmioty wciąż korzystają z nich w ograniczonym stopniu.

5.1. Ekologiczny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin

Pomimo pewnej poprawy dostępności materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin dla zbóż (pszenicy) oraz, w mniejszym stopniu, gatunków roślin pastewnych, podaż ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin oraz materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji jest nadal niewystarczająca, aby zaspokoić popyt na tysiące gatunków i ich odmian. Budzi to poważne obawy w związku ze wzrostem powierzchni gruntów uprawianych metodami ekologicznymi (z 16,9 mln hektarów w 2022 r. do 18,1 mln hektarów w 2024 r.[30]) i dużą liczbą odnośnych gatunków, co potwierdzają niedawne badania[31]: „jak wskazano w poprzednim projekcie LIVESEED, podaż nasion ekologicznych, w tym nasion ekologicznych z własnych rozmnożeń, obejmuje średnio **mniej niż 50 % powierzchni gospodarstw ekologicznych**, przy czym istnieją duże różnice między uprawami i państwami

[30] Produkcja ekologiczna w Europie – Przeglądaj najnowsze dane dotyczące produkcji i rynku.
[31] Liveseeding 2025: Zaktualizowany i ulepszony plan działania/drzewo decyzyjne mające na celu osiągnięcie 100 % nasion ekologicznych.

(Solfanelli i in. 2022)", a także[32]: „Ogólny obraz obecnego wykorzystania nasion w rolnictwie ekologicznym […] wyraźnie pokazuje, że popyt na nasiona ekologiczne znacznie przewyższa podaż, zwłaszcza w regionach Europy Południowej i Wschodniej".

W tym kontekście odstępstwa są nadal potrzebne, nawet jeśli w przypadku niektórych gatunków 12 państw członkowskich mogłoby nie korzystać z odstępstw w ramach „wykazu kategorii I".

Biorąc pod uwagę obecnie dostępne dane, może wystąpić potrzeba kompleksowego zbadania podaży ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin i popytu na niego, wraz z analizą wdrażania odstępstw. Mogłoby to pomóc w określeniu najlepszych praktyk z myślą o stopniowym znoszeniu odstępstw do 2036 r. W badaniu można by również określić możliwe konsekwencje całkowitego wycofania ogólnych i indywidualnych odstępstw i skupić się na uprawach takich jak zboża i gatunki pszenicy o większej dostępności ekologicznego materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin i materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin w okresie konwersji.

5.2. Zwierzęta ekologiczne

Jeżeli chodzi o zwierzęta ekologiczne, dane są świeże (począwszy od 2022 r.) i nadal niewystarczające, aby zapewnić wiarygodny przegląd dostępności zwierząt ekologicznych. W przypadku młodych kur żadne państwo członkowskie nie ustanowiło systemu ogłaszania dostępności ekologicznych młodych kur na poziomie krajowym.

Z analizy danych przesłanych przez państwa członkowskie wynika, że podmioty ekologiczne nadal muszą wprowadzać nieekologiczne zwierzęta lub młode kury, aby kontynuować ekologiczną produkcję zwierzęcą. Ze względu na potrzebę uproszczenia akt delegowany wprowadzający obowiązek gromadzenia informacji na temat dostępności ekologicznych młodych kur oraz uzależniający przyznanie odstępstw od istnienia takiego systemu nie wydaje się odpowiedni[33].

Biorąc pod uwagę ostatnie tendencje spadkowe w ekologicznej produkcji zwierzęcej i drobiu (z wyjątkiem owiec)[34], utrzymanie stosowania odstępstw w odniesieniu do ekologicznych zwierząt gospodarskich i młodych kur do 31 grudnia 2036 r. wydaje się właściwe.

5.3. Ekologiczna pasza białkowa dla świń i drobiu

Państwa członkowskie przedstawiły ponadto informacje na temat dostępności ekologicznej paszy białkowej dla świń i drobiu oraz zezwoleń udzielonych na karmienie prosiąt o masie do 35 kg i młodego drobiu nieekologicznymi paszami białkowymi w proporcji do 5 %.

---

[32] Solfanelli, F., Ozturk, E., Dudinskaya, E.C., Mandolesi, S., Orsini, S., Messmer, M., Naspetti, S., Schaefer, F., Winter, E., Zanoli, R., „Estimating Supply and Demand of Organic Seeds in Europe Using Survey Data and MI Techniques", *Sustainability*, 2022, 14, 10761, https://doi.org/10.3390/su141710761.

[33] Art. 53 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2018/848: „Od dnia 1 stycznia 2027 r. Komisja jest uprawniona do przyjęcia zgodnie z art. 54 aktów delegowanych zmieniających art. 26 ust. 2 lit. b) w celu rozszerzenia zakresu stosowania systemu informacyjnego, o którym mowa w art. 26 ust. 2, na młode kury oraz zmieniających załącznik II część II pkt 1.3.4.3, tak by odstępstwa dotyczące młodych kur opierały się na danych zebranych zgodnie z tym systemem".

[34] Dokument roboczy służb Komisji, sekcja II.2.

Dane dotyczące lat 2022–2024 są dostępne, ale pozostają niekompletne, co utrudnia przedstawienie ilościowego przeglądu dostępności ekologicznej paszy białkowej w UE.

Brak odpowiedniej ekologicznej paszy białkowej dla świń i drobiu jest problemem strukturalnym w sektorze ekologicznym, a jego rozwiązanie będzie możliwe dopiero za kilka lat. Analiza jakościowa danych pokazuje, że wielu ekologicznych producentów świń i drobiu nadal korzysta z zezwoleń na włączenie niewielkiego odsetka nieekologicznych pasz białkowych do diet młodych zwierząt.

Główne zainteresowane strony z sektora ekologicznego[35] zgadzają się co do obecnego braku dostępności ekologicznej paszy białkowej dla świń i drobiu na rynku UE oraz co do potrzeby przedłużenia terminu obowiązywania istniejących odstępstw.

Na tej podstawie i biorąc pod uwagę obowiązek zaspokojenia potrzeb żywieniowych dotyczących aminokwasów u ekologicznych młodych świń i drobiu, aby zapewnić im prawidłowy wzrost i dobrostan, Komisja zamierza przyjąć akt delegowany przedłużający o kolejne 10 lat (tj. do 31 grudnia 2036 r.) możliwość zezwalania przez właściwe organy krajowe na stosowanie do 5 % nieekologicznych pasz białkowych w przypadku prosiąt o masie do 35 kg i młodego drobiu.

[35] FEFAC, EUWEP,ERPA, Copa-Cogeca, IFOAM Organics Europe.